

Сучасныя тэхналогіі дазваляюць не толькі захаваць у лічбавым выглядзе помнікі матэрыяльнай і духоўнай культуры, але і ўвесці іх у шырокі ўжытак. Дзякуючы гэтаму, любы чалавек, незалежна ні ад свайго месцазнаходжання, ні ад месца захавання пэўнага (да прыкладу) старадаўняга выдання, зможа пазнаёміцца з ім віртуальна. Цяпер у свеце залічбоўваюцца не толькі фальклорныя запісы і фотаздымкі, але і манускрыпты, старадрукі, творы жывапісу, іншыя гістарычныя і культурныя каштоўнасці. Болей падобных выданняў з'яўляецца і ў Беларусі. Таму наспела неабходнасць асобнай рубрыкі пра залічбаваную спадчыну нашай дзяржавы, пра спадчыну на сучасных носьбітах. Вядома ж, цікавыя рэчы выходзяць не толькі ў сталіцы, але і ў рэгіёнах. Таму, сябры, раскажыце, паказвайце нам пра падобныя праекты. Мы ж пазнаёмім з імі чытачоў з іншых куточкаў краіны.

Лічбавае выданне Слуцкага Евангелля

Адна з нацыянальных права-слаўных святыняў Беларусі – Слуцкае Евангелле. Рукапіс быў створаны ў Слуцку ў 1581 годзе і лічыцца ўласна-ручным творам слуцкага князя Юрыя Амелькавіча. Да 1917 года яно захоўвалася ў Свята-Троіцкім мужчынскім манастыры, пасля трапіла ў Беларускі дзяржаўны музей і да канца 1920-х гадоў знаходзілася ў ягоных фондах. У 1929 годзе Евангелле было перададзенае на захаванне ў Дзяржаўны музей у Магілёве. У пачатку Вялікай Айчыннай вайны рукапіс разам з іншымі экспанатамі, у тым ліку крыжам Ефрасінні Полацкай, быў страчаны. Некалькі гадоў таму Слуцкае Евангелле было перададзена адным з праваслаўных святароў у Беларускі Экзархат.

Адрозна пасля знаходжання яно было змешчана ў Дамавым храме ў гонар Сабора Беларускіх святых, што размяшчаецца ў рэзідэнцыі Патрыяршага Экзарха ўсёй Беларусі, Мітрапаліта



Мінскага і Слуцкага Філарэта. Але неабходна, каб людзі маглі спрычыніцца да духоўных каштоўнасцяў продкаў, не ствараючы пры гэтым небяспекі арыгінала, каб атрымалі магчымасць мець іх у кожным прыходзе, у бібліятэках, музеях, выкарыстоўваючы ў духоўна-асветных, навуковых і навучальных мэтах. Сучасныя тэхнічныя сродкі даюць маг-

чымасць выключыць небяспеку поўнай страты нацыянальных дакументальных помнікаў. Выкарыстанне метаду аблічбоўкі не толькі стварае страхавую копію дакумента, але дае доступ да яго ўсім, хто жадае, незалежна ад месца захавання наасобніка.

Вось таму Нацыянальная бібліятэка Беларусі і выступіла з ініцыятывай стварэння электроннай копіі Слуцкага Евангелля. Для гэтага было неабходна атрымаць доступ да рукапісу для аблічбоўкі, даследавання арыгінала спецыялістамі. Зварот да Уладыкі Філарэта адразу знайшоў разуменне і падтрымку, дабраславенне на выкананне праекта.

У 2005 годзе пачаўся сумесны навуковы праект Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі і Інстытута мовазнаўства імя Якуба Коласа НАН Беларусі «Слуцкае Евангелле (XVI ст.) як помнік моўнай спадчыны беларускага народа».

З боку НББ у праекце ўдзельнічалі Т. Рошчына, Л. Станкевіч, В. Пішыбытка; з боку Інстытута мовазнаўства – кандыдат філалагічных навук Э. Ярмоленка, Г. Федарэнка. Кіраўніком праекта стала кандыдат філалагічных навук Н. Палашчук. Падчас працы над праектам былі зробленыя высокаякасная электронная копія Евангелля, падрабязнае кадэкалагічнае апісанне, складзенае аб'ёмная бібліяграфія. Навуковыя супрацоўнікі Інстытута мовазнаўства зрабілі транслітарацыю тэксту, даследавалі мову, далі навуковы каментарый.

У сакавіку 2007 года праект быў завершаны. Вынікам стала стварэнне мультымедычнага CD. Ён уключае артыкул «Вяртанне святыні», электронную копію арыгінала, транслітарацыю тэксту, кадэкалагічнае апісанне, мовазнаўчае даследаванне, тэрміналагічны слоўнік, бібліяграфію пытання. Прагляд кружэлкі суправаджаецца праваслаўнымі

песнапеннямі.

У лютым 2008 года прайшла прэзентацыя падрыхтаванага выдання.

Да слова, падчас падрыхтоўкі CD упершыню зроблена падрабязнае кадыкалагічнае апісанне помніка. Яно можа стаць узорным пры вызначэнні тыпу паперы, стану вокладкі, асаблівасцяў напісання, почырку і т.п. іншых рукапісных тэкстаў, што захоўваюцца ў сховішчах краіны. Адным з галоўных вынікаў кадыкалагічнага даследавання з'яўляецца ўдакладненне датавання рукапісу: пры адсутнасці прамой даты стварэння Слуцкага Евангелля па ўскосных дадзеных датай яго стварэння трэба лічыць 1581 год, а не 1582.

Апроч усяго, праект ажыццяўляўся і ў рамках распрацаванай і пададзенай на зацвярджэнне праграмы «Памяць Беларусі», асноўная мэта якой – фізічнае захаванне найбольш каштоўных дакументальных помнікаў шляхам аблічбоўкі з адначасовым стварэннем умоваў доступу да іх любога зацікаўленага чытача.

Дыск увойдзе ў калекцыю электронных копій нацыянальных кніжных помнікаў незалежна ад месца іх цяперашняга знаходжання і сусветных кніжных помнікаў, што захоўваюцца ва ўстановах культуры Беларусі. Кожны ахвочы зможа перагарнуць старонкі унікальнага выдання – калі не рэальныя, то электронныя. Хто захоча пазнаёміцца з кружалкай – можа звяртацца ў агульнанацыянальныя, абласныя і раённыя бібліятэкі краіны, бо яна нідзе не прадавалася.

Паводле інфармацыі
НБ Беларусі



Скрыншоты (здымкі з экрана) новага выдання

